

BELEDİYELERİN RESMİ İNTERNET SİTESİ SAHİPLİĞİ İLE SİYASİ PARTİLER VE NÜFUS ARASINDAKİ İLİŞKİ

Abdullah NARALAN*

Özet

Yerel yönetim kurumlarından biri olan belediyelerin verdikleri hizmetlerde bilgi teknolojilerini artan bir şekilde kullandıkları görülmektedir. İnternet üzerinde hizmet veren belediyelerin sayısı ile bir takım faktörler arasındaki ilişkinin incelenmesi bu çalışmanın konusunu oluşturmuştur. Bu çalışma ile yerel yönetim kurumlarından biri olan belediyelerin, resmi İnternet sitesine sahip olmaları ile bağlı bulunduğu siyasi parti ve nüfus arasındaki ilişki incelenmiştir. Bulunan farklılığın, siyasi parti üyeliklerine veya il ve ilçelerin nüfuslarına göre anlamlı olup olmadığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Belediye, resmi İnternet sitesi, yerel yönetimler, nüfus, siyasi partiler.

The Relation Between Having Official Internet Website Of Municipalities And Political Party And Population

Abstract

It is seen that municipalities which are one of the local governments use information technologies rising tendency to serve people in their region. The topic of this study is to investigate the relation between number of municipalities which serve to people by internet and some factors. The relation between having official internet web page of municipalities and political party of which they are loyal to and population was investigated with this study. The obtained difference whether was meaningful or not in according to subscription of political party and populations of province and district was determined.

Keywords: Municipality, formal İnternet website, local government, population, political party

* Yrd. Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Böl., Erzurum.

GİRİŞ

Bilişim teknolojilerinin gelişmesi ile insanlara bir şekilde hizmet veren kurum ve kuruluşların hizmet sunum şekilleri de değişmeye başlamıştır. Ticari bir amaç gütmeyen diğer bir deyişle hizmet amaçlı kamu kurum ve kuruluşları hizmet kalitesi ve etkinliğini artırmak için bilişim teknolojilerinden artan bir şekilde yararlanmaktadır. Globalleşen dünyada insanların hemen her şeyden haberdar olmaları, bilişim teknolojilerinden yararlanmaları ölçüsünde mümkün olmaktadır. Hizmet veren açısından etkinlik, kalite ve insan merkezli yaklaşım, hizmet alan açısından ise kolay, çabuk ve rahat iletişim kurma ve hizmet alma, bilişim teknolojilerinin kullanılmasına yönelten başlıca etkenlerdir.

Aynı anda bir çok kişiye ulaşarak zamana ve yere bağlı olmaksızın hizmet vermek için evrensel ağ olan Internet kullanılmaktadır. Özellikle bilgi alma veya bilgi verme, başvuru gibi işlemler için oldukça elverişli bir yol olan Internet kullanımı, yerel yönetimlerden biri olan belediyeler için de bir takım kolaylıklar sağlayabilmektedir. Bu nedenle belediyeler Internet sitesi kurma konusunda artan bir istek içerisindeyler.

Seçim ile görev başına gelen belediyelerin, icraatlarını seçmenlere bildirmesi, ihale ve projelerin halka duyurulması gibi sosyal ve siyasi fonksiyonlar da belediye Internet sitelerinin temel konu başlıkları olmaktadır (Odendaal, 2003:585–607). Günümüzde tüm belediyelerin resmi Internet sitesi yoktur. Belediyelerin resmi Internet sitesine sahip olmaları ile bağlı buldukları siyasi parti ve sorumlu oldukları coğrafi bölge nüfusu arasındaki ilişki bu çalışmanın inceleme konusu olmuştur. Çalışmada yerel yönetimlerin ve belediyelerin sosyal ve siyasal faaliyetleri ve fonksiyonları üzerinde durulmayarak, resmi Internet sitesine sahiplikleri ile belediyenin bağlı bulunduğu siyasi parti ve nüfus arasındaki ilişki incelenmiştir.

I. YEREL YÖNETİMLER

Yerel yönetimler, diğer bir ifadeyle *mahalli idareler* Anayasanın 127 nci maddesinde “*il, belediye, veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları yine kanunda gösterilen seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileridir.*” şeklinde tanımlanmaktadır. Anayasanın bu hükmünde göre yerel yönetimler, il özel idareleri, belediyeler ve köylere dir. Ancak günlük yaşamda “yerel yönetim” denilince akla ilk gelen sadece belediyeler olmaktadır. 3/7/2005 tarih ve 5393 sayılı belediye kanununda “*belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişisi*” olarak tanımlanmaktadır. Belediyelerin günümüz yaşantısı içerisindeki etkin siyasi ve idari rolünün insanların zihinlerinde yer etmiş olması ilk akla gelen kurumu olmasının bir nedeni sayılabilir.

II. YEREL YÖNETİMLERDE İNTERNET

Yerel yönetimler görevlerini yerine getirmede bilişim teknolojilerinden bilgilendirme veya hizmet verme amacıyla yararlanmaktadırlar. Yerel yönetim birimlerinden olan il özel idarelerinin tümünün kendilerine ait bir resmi İnternet sayfası bulunmamakta ancak valilik İnternet sitelerinde bir alt bağlantı olarak yer almaktadırlar. Yine yerel yönetim birimi sayılan köy tüzel kişiliklerin de kendilerine ait resmi siteleri şu an için yoktur. İlçe ve beldelerin kişisel ve tanıtım amaçlı özel İnternet siteleri bulunabilmekle birlikte çalışma konumuz dışındadır. Verdiği hizmet ve etkinlikleri bakımından belediyelerin İnternet sitesi üzerinden hizmet verme konusundaki çabaları diğer yerel yönetim birimlerinden çok daha fazladır (Moon, 2002: 424-440).

Belediyeler, İnternet erişimine sahip herkesin dilediği zamanda verilen bir hizmetten yararlanmak veya belediye ile ilgili bilgi almak veya başvuru yapmak amacıyla ulaşabilmeleri için İnternet siteleri kurmaktadırlar. Bu sayede mesai saati dışında, bilgi alabileceği şikayetlerini, dileklerini ve taleplerini iletebileceği bir ortam sağlanmış olacaktır (Mulder, 2004:5-6). “7 gün 24 saat hizmet” ifadesi ile göz ardı edilmeyecek kadar güzel bu imkandan yararlanma istekleri az çok tüm belediyelerde bulunmaktadır. Kalabalık yerleşim yerleri ile küçük belde belediyelerinin İnternet imkanlarından yararlanmaları konusundaki istekleri aynı olmayacağı gibi, verecekleri hizmetlerin çeşitliliği de aynı olmayacaktır. Örneğin büyükşehir veya ilçe belediyelerinin toplu taşıma araçları güzergahlarını İnternet sitelerine koyarak bilgilendirme yaparken belde belediyelerinde toplu taşıma aracı olmadığından böyle bir bilgilendirmeye gerek duyulmayacaktır. Büyükşehir belediyelerinin çevre temizlik vergisi mükellefi on binlerce kişi olabilirken bir ilçede bu rakam sadece bin civarındadır. Benzer bir takım faktörlerin etkilediği resmi İnternet sitesi sahipliği il, ilçe ve belde belediyelerinde farklılık göstermektedir. Bu çalışmada, belediyelerin resmi İnternet sitesine sahip olmalarında etkili olduğu düşünülen faktörlerden, siyasi parti üyeliği ve belediyenin sorumlu olduğu bölge nüfusu ile İnternet sitesi sahipliği arasındaki ilişki incelenmiştir.

III. BELEDİYELERİN İNTERNET SİTELERİ

27/12/2005 itibarıyla Türkiye’de 81’i il, 850’si ilçe, 2294’ü belde belediyesi olarak toplam 3225 belediye bulunmaktadır (<http://www.illeridaresi.gov.tr>). 2006 Temmuz-Eylül ayları arasında yapılan bu çalışmada Türkiye’de bulunan 3225 belediyeden 1298 tanesinin, “*bel.tr*” veya “*bld.gov.tr*” uzantılı resmi belediye İnternet sitesi olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada, tespit edilen belediye sitelerinin içerikleri ve yapıları ile ilgili bir çalışma ve değerlendirmede bulunulmayıp sadece sitenin olup olmadığı üzerinde durulmuş, il, ilçe ve belde ayrımları yapılarak sınıflandırılmıştır.

Araştırmamız sadece resmi olarak tanımlı “*bel.tr*” veya “*bld.gov.tr*” uzantılı yerel yönetim sitelerini kapsamaktadır. Belirtilen site uzantıları dışında, resmi olmayan veya kişisel olarak oluşturulan yöresel tanıtım amaçlı il, ilçe veya belde belediye siteleri incelemeye alınmamıştır. Bu tür sitelerin genel içindeki oranı da %1’i geçmemektedir. Yine çalışma verilerinin toplanmaya başladığı 2006 yılının Temmuz-Eylül aylarında alan adı “*rezerv edilmiş*” veya “*duraklatılmış*” olan belediyeler ile, bilgi tutma (hosting) hizmet ücretini ödemediği için kapatılan belediye Internet siteleri dikkate alınmamıştır. Bunun ile birlikte sayfa güncellemesi nedeniyle veya sunucudaki bir sorun nedeniyle geçici süre hizmet dışı kalmış veya erişim anında saldırıya uğramış (hacklenmiş) olduğu görülen belediye siteleri “var” kabul edilmiştir.

Yerel yönetimlere ait Internet sitelerinin tespit edilmesinde TODAİE desteğiyle kurulan “Yerel Yönetimler Portalı” olarak bilinen www.yerelnet.org.tr sitesindeki bilgilerden yararlanılmıştır. Ancak yerel yönetimlerin kendilerine ait bilgileri girebilecekleri adı geçen siteye bilgi güncellemesi yapmadıkları için çok sayıda belediyenin Internet adresleri burada yer almamaktadır. Aynı şekilde İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü resmi Internet sitesi (www.mahalli-idareler.gov.tr)’ndeki “web sitesi bulunan belediyeler” başlığı altında da çok az sayıda belediyenin Internet sitesi olduğu belirtilmektedir. Ayrıca Internet sitesi bulunan belediyelerin tümünün birlikte yer aldığı herhangi bir liste de bulunmamaktadır. Araştırma sonucu bulunan belediye resmi Internet site adresleri, “alan adı”, “belediye adı”, “il adı”, “ilçe adı”, “uzantı araması”, “içerik sorgulaması” gibi yollardan biri ve/veya birkaçı ile Internet taraması şeklinde elde edilmiştir.

Yerel yönetimlerin Internet sitesi sayıları ile ilgili olarak 1999 yılı Mart ayında yapılan bir çalışmada Türkiye genelinde 30 belediyeye ait Internet sitesi bulunduğu bildirilmektedir (Yıldız, 1999: 144-156). Devlet Planlama Teşkilatının yaptığı bir çalışmaya göre ise 25 Ağustos 2005 tarihi itibarıyla Türkiye’de yerel yönetimlere ait 1001 Internet sitesi bulunduğu tespit edilmiştir (Bilgi Toplumu, 2005: 2). Belirtilen çalışmalar dışında yerel yönetimlerin Internet sitesi sahiplikleri üzerine başka bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ayrıca siyasi parti ve nüfusa göre belediyelerin Internet sitesi sahiplikleri ilişkisi üzerine bir çalışma da bulunmamaktadır.

IV. INTERNET SİTESİ SAHİPLİĞİ İLE SİYASİ PARTİLER ARASINDAKİ İLİŞKİ

Ülkemizde en son yapılan yerel yönetim seçimlerine 20 siyasi parti katılmıştır. Seçimlerin yapıldığı 28/03/2004 tarihinden bu güne kadar seçime katılan partilerden bir kısmı isim değiştirmiş veya kapanmış bunun yanında yeni partiler de kurulmuştur. Belediye başkanlarının herhangi bir partiye üye olması zorunlu değildir. Yerel seçimlerde parti bağlantısından başka, başkan adaylarının kişilikleri de oy vermede etkili bir faktördür. Ancak belediye başkanlarının

%99'unun bir siyasi parti üyesi olması yerel yönetimlerde siyasi parti üyeliğinin göz ardı edilemeyecek bir faktör olduğunu göstermektedir.

Çeşitli nedenler ile belediye başkanlarının parti değiştirmeleri veya hiçbir partiye üye olmadan bağımsız olarak görev yapmaları yasaya göre mümkündür. Bu değişiklik, belediyenin görevleri veya verdiği hizmetler açısından bir farklılık meydana getirmeyip sadece değiştirilen veya bırakılan siyasi parti açısından lehte veya aleyhte bir karar olarak görülmektedir. Çalışmada il, ilçe ve belde belediyelerinin 2006 Temmuz-Eylül ayları arasında tespit edilen siyasi parti üyelikleri dikkate alınmıştır. Siyasi partilerin belediyelere göre dağılımlarının tespitinde (<http://www.yerelnet.org.tr>) ve siyasi partilerin İnternet sitelerinden yararlanılmıştır.

Az çok tüm belediyelerin işleyişi ve verdikleri hizmet aynı olmasına rağmen belediyelerin sadece bir kısmının İnternet sitesi bulunmaktadır. Bu durumun belediyenin bağlı bulunduğu siyasi partilere ve nüfusa göre farklı olabileceği düşünülebilir. Çalışmanın amacı da bu olup il, ilçe ve belde belediyelerinin resmi İnternet sitesi sahipliklerinin belediyenin siyasi partiye üyeliğine veya belediyenin nüfusuna göre anlamlı olup olmadığının incelenmesidir.

A. Kullanılan İstatistikler

Siyasi parti üyeliği ile İnternet sitesi sahipliği ve nüfus ile İnternet sitesi sahipliğinin birbirinden bağımsız değişkenler olup olmadığı veya değişkenlerden birinin dağılımının diğer değişkenin dağılımını etkileyip etkilemediğinin istatistiksel olarak değerlendirilmesi için ki-kare ilişki ölçüleri kullanılmıştır. Diğer bir ifade ile İnternet sitesi sahipliği ile siyasi parti üyeliği ve nüfus ile İnternet sitesi sahipliğinin birbirini etkileyen değişkenler olup olmadığı elde edilen ki-kare değerine göre değerlendirilmiştir. İki değişken arasında ilişki yoksa veya değişkenlerden birinin dağılımı hiçbir şekilde diğer değişkenin dağılımına bağımlı değilse, bu iki değişkenin birbirinden bağımsız oldukları söylenir (Oktay,2003: 36).

Ki-kare bağımsızlık testi yapılırken kurulan sıfır hipotezi (H0), siyasi parti üyeliği ile nüfusun İnternet sitesi sahipliğinden bağımsız değişkenler olduğu şeklindedir. Analizler sonucu yapılan değerlendirmelerde sosyal bilimler alanında yapılan istatistikî araştırmalarda kullanılan %5 önem seviyesi esas alınmıştır.

B. İl Belediyelerinin İnternet Sitesi Sahipliği ve Siyasi Parti İlişkisi

81 il 'e ait belediyeden 16 büyükşehir belediyesinin tamamının, diğer 65 belediyeden ise 61'inin resmi İnternet sitesi bulunmaktadır. Bu rakamlara göre il belediyelerinin resmi İnternet sitesi sahiplik oranı %95,06'dır. Resmi İnternet sitesi bulunmayan 4 il belediyesinden, 2'si AK Parti, 1'i DYP ve diğeri de DTP üyesidir. Resmi İnternet sitesi bulunan 77 il belediyesinden 57'si AK Parti, 8'i CHP, 4'ü MHP, 4'ü DTP, 3'ü DSP ve 1'i de DYP üyesidir. Siyasi partilerden CHP, DSP ve MHP'nin il belediyelerinin tamamının resmi İnternet sitesi bulunmaktadır. Tablo

1’de il belediyelerinin resmi Internet sitesi sahiplikleri ile bağılı buldukları siyasi partiler arasındaki ilişki gösterilmiştir.

Yapılan ki-kare bağımsızlık testine göre il belediyelerinin resmi Internet sitesi sahiplikleri ile belediyenin bağılı bulunduğu siyasi parti arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($\chi^2 = 12,148$; $sd= 5$; $P= 0,033$).

Tablo 1. İl Belediyelerinin Resmi Internet Sitesi Sahipliği ile Siyasi Partiler Arasındaki İlişki

			Belediye Internet Sitesi		Toplam
			Var	Yok	
Siyasi Partiler	AK Parti	Toplam	57	2	59
		Partiler içindeki Yüzdesi	96,6	3,4	100,0
		Belediyeler İçindeki Yüzdesi	74,0	50,0	72,8
		Toplam İçindeki Yüzdesi	70,4	2,5	72,8
	CHP	Toplam	8	0	8
		Partiler içindeki Yüzdesi	100,0	0,0	100,0
		Belediyeler İçindeki Yüzdesi	10,4	0,0	9,9
		Toplam İçindeki Yüzdesi	9,9	0,0	9,9
	DYP	Toplam	1	1	2
		Partiler içindeki Yüzdesi	50,0	50,0	100,0
		Belediyeler İçindeki Yüzdesi	1,3	25,0	2,5
		Toplam İçindeki Yüzdesi	1,2	1,2	2,5
	MHP	Toplam	4	0	4
		Partiler içindeki Yüzdesi	100,0	0,0	100,0
		Belediyeler İçindeki Yüzdesi	5,2	0,0	4,9
		Toplam İçindeki Yüzdesi	4,9	0,0	4,9
	DTP	Toplam	4	1	5
		Partiler içindeki Yüzdesi	80,0	20,0	100,0
		Belediyeler İçindeki Yüzdesi	5,2	25,0	6,2
		Toplam İçindeki Yüzdesi	4,9	1,2	6,2
DSP	Toplam	3	0	3	
	Partiler içindeki Yüzdesi	100,0	0,0	100,0	
	Belediyeler İçindeki Yüzdesi	3,9	0,0	3,7	
	Toplam İçindeki Yüzdesi	3,7	0,0	3,7	
Toplam	Toplam	77	4	81	
	Belediyeler İçindeki Yüzdesi	100,0	100,0	100,0	
	Toplam İçindeki Yüzdesi	95,1	4,9	100,0	

C. İlçe Belediyelerinin Internet Sitesi Sahipliği ve Siyasi Parti İlişkisi

Çalışmada, 16 il’e ait büyükşehir belediye sınırları içinde kalan ilçeler de dikkate alınmıştır. yapılan çalışma ile ülkemizde bulunan toplam 850 ilçe belediyesinden 561’inin resmi Internet sitesi bulunduğu, 289 belediyenin ise resmi Internet sitesi bulunmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuca göre ilçe belediyelerinin resmi Internet sitesi sahiplik oranı %66’dır. Tablo 2’de ilçe belediyelerinin resmi Internet sitesi sahiplikleri ile bağılı buldukları siyasi partiler arasındaki ilişki gösterilmiştir.

Yapılan ki-kare bağımsızlık testine göre ilçe belediyelerinin resmi İnternet sitesi sahiplikleri ile belediyenin bağlı bulunduğu siyasi parti arasında anlamlı bir ilişki görülmemiştir ($\chi^2 = 14,918$; $sd = 10$; $P = 0,135$).

Tablo 2. İlçe Belediyelerinin Resmi İnternet Sitesi Sahipliği ile Siyasi Partiler Arasındaki İlişki

		Belediye İnternet Sitesi		Toplam	
		Var	Yok		
Siyasi Partiler	AK Parti	Toplam	323	153	476
		Partiler içindeki Yüzdesi	67,9	32,1	100,0
		Belediyeler içindeki Yüzdesi	57,6	52,9	56,0
		Toplam içindeki Yüzdesi	38,0	18,0	56,0
	CHP	Toplam	83	40	123
		Partiler içindeki Yüzdesi	67,5	32,5	100,0
		Belediyeler içindeki Yüzdesi	14,8	13,8	14,5
		Toplam içindeki Yüzdesi	9,8	4,7	14,5
	DYP	Toplam	45	41	86
		Partiler içindeki Yüzdesi	52,3	47,7	100,0
		Belediyeler içindeki Yüzdesi	8,0	14,2	10,1
		Toplam içindeki Yüzdesi	5,3	4,8	10,1
	MHP	Toplam	52	17	69
		Partiler içindeki Yüzdesi	75,4	24,6	100,0
		Belediyeler içindeki Yüzdesi	9,3	5,9	8,1
		Toplam içindeki Yüzdesi	6,1	2,0	8,1
	ANAP	Toplam	19	7	26
		Partiler içindeki Yüzdesi	73,1	26,9	100,0
		Belediyeler içindeki Yüzdesi	3,4	2,4	3,1
		Toplam içindeki Yüzdesi	2,2	0,8	3,1
	Bağımsız	Toplam	10	7	17
		Partiler içindeki Yüzdesi	58,8	41,2	100,0
		Belediyeler içindeki Yüzdesi	1,8	2,4	2,0
		Toplam içindeki Yüzdesi	1,2	0,8	2,0
	SP	Toplam	6	6	12
		Partiler içindeki Yüzdesi	50,0	50,0	100,0
		Belediyeler içindeki Yüzdesi	1,1	2,1	1,4
		Toplam içindeki Yüzdesi	0,7	0,7	1,4
	DTP	Toplam	15	12	27
		Partiler içindeki Yüzdesi	55,6	44,4	100,0
		Belediyeler içindeki Yüzdesi	2,7	4,2	3,2
		Toplam içindeki Yüzdesi	1,8	1,4	3,2
DSP	Toplam	3	2	5	
	Partiler içindeki Yüzdesi	60,0	40,0	100,0	
	Belediyeler içindeki Yüzdesi	0,5	0,7	0,6	
	Toplam içindeki Yüzdesi	0,4	0,2	0,6	
SHP	Toplam	1	1	2	
	Partiler içindeki Yüzdesi	50,0	50,0	100,0	
	Belediyeler içindeki Yüzdesi	0,2	0,3	0,2	
	Toplam içindeki Yüzdesi	0,1	0,1	0,2	

(Tablo 2'nin devamı)

	Diğer Partiler	Toplam	4	3	7
		Partiler içindeki Yüzdesi	57,1	42,9	100,0
		Belediyeler İçindeki Yüzdesi	0,7	1,0	0,8
		Toplam İçindeki Yüzdesi	0,5	0,4	0,8
Toplam		Toplam	561	289	850
		Belediyeler İçindeki Yüzdesi	100,0	100,0	100,0
		Toplam İçindeki Yüzdesi	66,0	34,0	100,0

D. Belde Belediyelerinin İnternet Sitesi Sahipliği ve Siyasi Parti İlişkisi

Türkiye'de il ve ilçeler dışında kalan 2294 belde belediyesinden 660 tanesinin resmi İnternet sitesi bulunmakta, 1634'ünün ise bulunmamaktadır. Diğer bir ifade ile belde belediyelerinde İnternet sitesi sahiplik oranı %28,8'dir. Yapılan İstatistiki değerlendirmede belde belediyelerinin resmi İnternet sitesine sahip olmaları ile bağlı buldukları siyasi parti arasında bir anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($\chi^2 = 19,736$; $sd = 10$; $P = 0,032$). Tablo: 3'de Belde belediyelerinin resmi İnternet sitesi sahipliklerinin siyasi partilere göre dağılımı gösterilmiştir.

Tablo 3. Belde Belediyelerinin Resmi İnternet Sitesi Sahipliği ile Siyasi Partiler Arasındaki İlişki

		Belediye İnternet Sitesi		Toplam	
		Var	Yok		
Siyasi Partiler	AK Parti	Toplam	369	878	1.247
		Partiler içindeki Yüzdesi	29,6	70,4	100,0
		Belediyeler İçindeki Yüzdesi	55,9	53,7	54,4
		Toplam İçindeki Yüzdesi	16,1	38,3	54,4
	CHP	Toplam	105	233	338
		Partiler içindeki Yüzdesi	31,1	68,9	100,0
		Belediyeler İçindeki Yüzdesi	15,9	14,3	14,7
		Toplam İçindeki Yüzdesi	4,6	10,2	14,7
	DYP	Toplam	62	232	294
		Partiler içindeki Yüzdesi	21,1	78,9	100,0
		Belediyeler İçindeki Yüzdesi	9,4	14,2	12,8
		Toplam İçindeki Yüzdesi	2,7	10,1	12,8
	MHP	Toplam	52	122	174
		Partiler içindeki Yüzdesi	29,9	70,1	100,0
		Belediyeler İçindeki Yüzdesi	7,9	7,5	7,6
		Toplam İçindeki Yüzdesi	2,3	5,3	7,6
	ANAP	Toplam	26	46	72
		Partiler içindeki Yüzdesi	36,1	63,9	100,0
		Belediyeler İçindeki Yüzdesi	3,9	2,8	3,1
		Toplam İçindeki Yüzdesi	1,1	2,0	3,1
	Bağımsız	Toplam	10	34	44
		Partiler içindeki Yüzdesi	22,7	77,3	100,0
		Belediyeler İçindeki Yüzdesi	1,5	2,1	1,9
		Toplam İçindeki Yüzdesi	0,4	1,5	1,9

(Tablo 3'ün devamı)

Siyasi Partiler	SP	Toplam	9	39	48
		Partiler içindeki Yüzdesi	18,8	81,3	100,0
		Belediyeler İçindeki Yüzdesi	1,4	2,4	2,1
		Toplam İçindeki Yüzdesi	0,4	1,7	2,1
	DTP	Toplam	11	12	23
		Partiler içindeki Yüzdesi	47,8	52,2	100,0
		Belediyeler İçindeki Yüzdesi	1,7	0,7	1,0
		Toplam İçindeki Yüzdesi	0,5	0,5	1,0
	DSP	Toplam	8	15	23
		Partiler içindeki Yüzdesi	34,8	65,2	100,0
		Belediyeler İçindeki Yüzdesi	1,2	0,9	1,0
		Toplam İçindeki Yüzdesi	0,3	0,7	1,0
	SHP	Toplam	2	8	10
		Partiler içindeki Yüzdesi	20,0	80,0	100,0
		Belediyeler İçindeki Yüzdesi	0,3	0,5	0,4
		Toplam İçindeki Yüzdesi	0,1	0,3	0,4
	Diğer Partiler	Toplam	6	15	21
		Partiler içindeki Yüzdesi	28,6	71,4	100,0
		Belediyeler İçindeki Yüzdesi	0,9	0,9	0,9
		Toplam İçindeki Yüzdesi	0,3	0,7	0,9
Toplam	Toplam	660	1.634	2.294	
	Belediyeler İçindeki Yüzdesi	100,0	100,0	100,0	
	Toplam İçindeki Yüzdesi	28,8	71,2	100,0	

V. İNTERNET SİTESİ SAHİPLİĞİ İLE NÜFUS ARASINDAKİ İLİŞKİ

Türkiye’de son olarak 2000 yılında yapılan genel nüfus sayımı sonuçlarına göre 67.803.927 toplam nüfus içerisinde 53.404.784 kişi belediye sınırları içerisinde yaşamaktadır. Bunlardan 44.006.274 kişi il ve ilçe belediye sınırları, 9.398.510 kişi ise belde ve köy belediye sınırları içerisinde bulunmaktadır (DİE, 2004: 27). İllerin nüfuslarına göre İnternet sitesi sahiplikleri incelenirken il, ilçe ve beldeler, nüfuslarına göre homojen dağıtılmış 5 ayrı gruba bölünmüştür. 1. grup en az nüfusa sahip, 5.grup ise en çok nüfusa sahip olanlar olarak belirlenmiştir. İl, ilçe ve beldeler nüfuslarına göre sınıflandırılırken bağlı köyler dikkate alınmayıp sadece merkez nüfuslar dikkate alınmıştır.

A. İl Belediyelerinin İnternet Sitesi Sahipliği ve Nüfus İlişkisi

81 il’in, 16 tanesi büyükşehir 65 tanesi ise il belediyesi durumundadır. Büyükşehir belediyelerinin tümünün belediye resmi İnternet sitesi bulunurken 4 il’e ait belediyenin resmi İnternet sitesi bulunmamaktadır. Bu illerden üç tanesi en az nüfusa sahip olan 1. grup il içerisinde, bir tanesi de az nüfusa sahip olan 2. grup iller içerisinde yer almaktadır. Yapılan İstatistiksel incelemede illerin nüfusları ile belediyelerin resmi İnternet sitesi sahipliği arasında anlamlı bir ilişki

bulunmamıştır ($\chi^2 = 9,106$; $sd= 4$; $P= 0,059$). Tablo 4’de il nüfusları ile il belediyelerinin resmi Internet sitesi sahipliği arasındaki ilişki gösterilmektedir.

Tablo 4. İl Belediyelerinin Resmi Internet Sitesi Sahipliği ile Nüfusları Arasındaki İlişki

			Belediye Internet Sitesi		Toplam
			Var	Yok	
Nüfus Kategorisi	30.000 - 62.999 Nüfuslu İller (1. Grup)	Toplam	13	3	16
		Nüfus içindeki Yüzdesi	81,3	18,8	100,0
		Belediyeler İçindeki Yüzdesi	16,9	75,0	19,8
		Toplam İçindeki Yüzdesi	16,0	3,7	19,8
	63.000 - 84.499 Nüfuslu İller (2. Grup)	Toplam	15	1	16
		Nüfus içindeki Yüzdesi	93,8	6,3	100,0
		Belediyeler İçindeki Yüzdesi	19,5	25,0	19,8
		Toplam İçindeki Yüzdesi	18,5	1,2	19,8
	84.500 - 161.499 Nüfuslu İller (3. Grup)	Toplam	17	0	17
		Nüfus içindeki Yüzdesi	100,0	0,0	100,0
		Belediyeler İçindeki Yüzdesi	22,1	0,0	21,0
		Toplam İçindeki Yüzdesi	21,0	0,0	21,0
	161.500 - 324.499 Nüfuslu İller (4. Grup)	Toplam	16	0	16
		Nüfus içindeki Yüzdesi	100,0	0,0	100,0
		Belediyeler İçindeki Yüzdesi	20,8	0,0	19,8
		Toplam İçindeki Yüzdesi	19,8	0,0	19,8
	325.000 - Üstü Nüfuslu İller (5. Grup)	Toplam	16	0	16
		Nüfus içindeki Yüzdesi	100,0	0,0	100,0
		Belediyeler İçindeki Yüzdesi	20,8	0,0	19,8
		Toplam İçindeki Yüzdesi	19,8	0,0	19,8
Toplam	Toplam	77	4	81	
	Belediyeler İçindeki Yüzdesi	100,0	100,0	100,0	
	Toplam İçindeki Yüzdesi	95,1	4,9	100,0	

B. İlçe Belediyelerinin Internet Sitesi Sahipliği ve Nüfus İlişkisi

Ülkemizde 850 tane ilçe bulunmaktadır. Bu ilçelerin 31 tanesi büyükşehir belediye sınırları içerisinde olup, 819 tanesi ise taşra belediyesi konumundadır. Çalışmada 850 ilçenin tamamı üzerinde inceleme yapılmış ve 561 ilçe belediyesine ait resmi Internet sitesi bulunmuş, 289 ilçe belediyesine ait resmi Internet sitesi ise bulunamamıştır. En az nüfusa sahip ilçelerin yer aldığı 1. grupta, ilçelerin %50’sinin belediyelerine ait resmi Internet sitesi bulunurken bu oran 3. grup ilçelerde %64,1, çok yüksek nüfuslu 5. grup ilçelerde ise %90,6 olmuştur. Nüfusun artmasıyla ilçenin belediye Internet sitesine sahiplik oranının artması istatistiksel olarak da çok anlamlı bulunmuştur ($\chi^2 = 72,947$; $sd= 4$; $P= 0$). Tablo 5’de ilçe nüfusları ile ilçe belediyelerinin resmi Internet sitesi sahipliği arasındaki ilişki gösterilmektedir.

Tablo 5. İlçe Belediyelerinin Resmi İnternet Sitesi Sahipliği ile Nüfusları Arasındaki İlişki

			Belediye İnternet Sitesi		Toplam
			Var	Yok	
Nüfus Kategorisi	5000-13899 Nüfuslu İlçeler (1. Grup)	Toplam	85	85	170
		Nüfus içindeki Yüzdesi	50,0	50,0	100,0
		Belediyeler İçindeki Yüzdesi	15,2	29,4	20,0
		Toplam İçindeki Yüzdesi	10,0	10,0	20,0
	13900-24099 Nüfuslu İlçeler (2. Grup)	Toplam	96	74	170
		Nüfus içindeki Yüzdesi	56,5	43,5	100,0
		Belediyeler İçindeki Yüzdesi	17,1	25,6	20,0
	24100-39539 Nüfuslu İlçeler (3. Grup)	Toplam	109	61	170
		Nüfus içindeki Yüzdesi	64,1	35,9	100,0
		Belediyeler İçindeki Yüzdesi	19,4	21,1	20,0
	39540-70899 Nüfuslu İlçeler (4. Grup)	Toplam	117	53	170
		Nüfus içindeki Yüzdesi	68,8	31,2	100,0
		Belediyeler İçindeki Yüzdesi	20,9	18,3	20,0
	70900 ve Üstü Nüfuslu İlçeler (5. Grup)	Toplam	154	16	170
		Nüfus içindeki Yüzdesi	90,6	9,4	100,0
		Belediyeler İçindeki Yüzdesi	27,5	5,5	20,0
	Toplam	Toplam	561	289	850
		Belediyeler İçindeki Yüzdesi	100,0	100,0	100,0
		Toplam İçindeki Yüzdesi	66,0	34,0	100,0

C. Belde Belediyelerinin İnternet Sitesi Sahipliği ve Nüfus İlişkisi

Belde olarak adlandırılan ilçeden küçük köyden büyük yerleşim birimlerinden 2294'ünde belediye bulunmaktadır. Bu yerleşim birimlerinin 80'inin nüfusu 5000'in altındadır (DİE, 2004). Belediyeye ait resmi İnternet sitesi bulunan belde sayısı 660, bulunmayan ise 1634'dür. Çok az nüfusa sahip beldelerin belediyelerine ait resmi İnternet sitesi sahiplik oranı %6,3 iken, bu oran çok fazla nüfusa sahip beldelerde %55'i bulmaktadır. Nüfus ile doğru orantılı olan bu ilişki istatistiksel olarak da yine çok anlamlı bulunmuştur ($\chi^2 = 646,047$; $sd= 4$; $P= 0$). Tablo 6'da belde nüfusları ile belde belediyelerinin resmi İnternet sitesi sahipliği arasındaki ilişki gösterilmektedir.

Tablo 6. Belde Belediyelerinin Resmi İnternet Sitesi Sahipliği ile Nüfusları Arasındaki İlişki

			Belediye İnternet Sitesi		Toplam
			Var	Yok	
Nüfus Kategorisi	0 - 2449 Nüfuslu Beldeler (1. Grup)	Toplam	29	429	458
		Nüfus içindeki Yüzdesi	6,3	93,7	100,0
		Belediyeler İçindeki Yüzdesi	4,4	26,3	20,0
		Toplam İçindeki Yüzdesi	1,3	18,7	20,0
	2450 - 2799 Nüfuslu Beldeler (2. Grup)	Toplam	19	441	460
		Nüfus içindeki Yüzdesi	4,1	95,9	100,0
		Belediyeler İçindeki Yüzdesi	2,9	27,0	20,1
		Toplam İçindeki Yüzdesi	0,8	19,2	20,1
	2800 - 3399 Nüfus Beldeler (3. Grup)	Toplam	84	374	458
		Nüfus içindeki Yüzdesi	18,3	81,7	100,0
		Belediyeler İçindeki Yüzdesi	12,7	22,9	20,0
		Toplam İçindeki Yüzdesi	3,7	16,3	20,0
	3400 - 8299 Nüfuslu Beldeler (4. Grup)	Toplam	276	184	460
		Nüfus içindeki Yüzdesi	60,0	40,0	100,0
		Belediyeler İçindeki Yüzdesi	41,8	11,3	20,1
		Toplam İçindeki Yüzdesi	12,0	8,0	20,1
	8300 - Üstü Nüfuslu Beldeler (5. Grup)	Toplam	252	206	458
		Nüfus içindeki Yüzdesi	55,0	45,0	100,0
		Belediyeler İçindeki Yüzdesi	38,2	12,6	20,0
		Toplam İçindeki Yüzdesi	11,0	9,0	20,0
Toplam	Toplam	660	1.634	2.294	
	Belediyeler İçindeki Yüzdesi	100,0	100,0	100,0	
	Toplam İçindeki Yüzdesi	28,8	71,2	100,0	

SONUÇ

Kurum ve kuruluşların İnternet sitesi sahipliklerine etki eden çok sayıda faktör bulunmaktadır. Günlük hayatta oldukça etkin role sahip olan yerel yönetimler de vatandaşlara hizmet amacıyla İnternet sitesi kurmaktadır. Yerel yönetimler içerisinde ilk akla gelen belediyeler İnternet sitesi sahibi olma konusunda artan bir çaba içerisindeyler. 2005 yılında 1001 tane olan belediye İnternet sitesi sayısının yaklaşık bir yıl sonra 1298'e ulaşmış olması bu çabayı göstermektedir. İl, ilçe ve belde belediyelerinin resmi İnternet sitesi sahibi olma oranları aynı değildir. İl belediyelerinde bu oran %95,1, ilçelerde %66, beldelerde ise %29'dur. Bu farklılıkta etkili olduğu düşünülen nüfus ile belediyelerin bağlı oldukları siyasi parti üyeliği faktörü, bu çalışmada araştırılan konular olmuştur.

Belediyelerin tamamının İnternet sitesi sahibi olmaması, belediyelerin siyasal parti üyelikleri ve nüfuslarına göre İnternet sitesi sahipliğinin incelenmesinin nedeni olmuştur. Gelişen şartlara bağlı olarak tüm belediyelerin İnternet sitesine sahip olması durumunda istatistiksel olarak bu çalışmayı yapmak, sayısal farklılıklar ortadan kalktığı için mümkün olmayacaktır.

Elde edilen sonuçlar sosyolojik ve toplum, hukuk veya siyaset bilimi açısından değerlendirilmeyip salt olarak site sahipliği ile siyasi parti üyeliği veya site sahipliği ile nüfus ilişkisi kurulup kurulamayacağı çerçevesinde yorumlanmıştır. Siyasi partiler veya nüfusa göre Internet site sahipliğinin ifade ettiği sosyal ve politik anlam ve nedenleri ile sonuçları, sosyolojik çalışma yapacak araştırmacılar için iyi bir çalışma konusu olabilir.

İlk olarak il, ilçe ve belde bazında siyasi parti üyeliği faktörünün, belediyelerin resmi Internet sitesi sahibi olmalarındaki rolü incelenmiştir. İl belediyelerinin Internet sitesi sahiplikleri ile belediyenin üyesi bulunduğu siyasi parti arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. İstatistiksel olarak bulunan bu sonuç, il belediyelerinin bağlı oldukları siyasi partiler ile resmi Internet sitesine sahip olma durumunun birbirini etkileyen iki değişken olduğunu göstermektedir. Resmi Internet sitesine sahip olmayan illerden 2'si AK Parti, 1'i DYP, 1'i DTP partisine üyedir.

Belde belediyelerinin Internet sitesi sahiplikleri ile belediyenin üyesi bulunduğu siyasi parti arasında da anlamlı bir ilişki vardır. Diğer bir ifade ile belediyelerin üyesi oldukları siyasi partiler ile belediyenin Internet sitesi sahibi olması birbirlerini etkileyen iki ayrı değişkendir. Siyasi partilerin sahip oldukları belde belediyeleri açısından Internet sitesine sahiplik oranında DTP %48 ile ilk sıradadır, ardından ise sırasıyla %36 ile ANAP, %35 ile DSP, %31 ile CHP gelmektedir. En son sırada ise %19 ile SP bulunmaktadır.

İlçe belediyelerinin siyasi parti üyeliği ve belediye Internet sitesi sahipliği arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bu durum ilçe belediyelerinin üyesi oldukları siyasi parti ile Internet sitesi sahibi olmaları birbiriyle ilişkili değişkenler değildir. Siyasi partilerin sahip oldukları ilçe belediyelerinin Internet sitesi sahiplik oranında %75 ile MHP ilk sırada bulunurken, ardından sırasıyla %73 ile ANAP, %68 ile AK Parti ve CHP gelmektedir. Son sırada ise %50 ile SP bulunmaktadır.

İkinci olarak, nüfus faktörünün il, ilçe ve belde belediyelerinin Internet sitesi sahipliği ile ilişkisi incelenmiştir. İl ilçe ve belde nüfusları homojen 5 gruba ayrılarak en az nüfusa sahip olanlar 1. grup, en çok nüfusa sahip olanlar ise 5. grup olarak adlandırılmıştır. Değerlendirmeler sonucunda il nüfusları ile Internet sitesi sahipliği arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı belirlenmiştir. İstatistiksel olarak açıklandığında, illerin nüfuslarının az veya çok olması belediyenin Internet sitesine sahip olmalarında etkili bir değişken olmadığı sonucuna varılmaktadır. İl Internet sitesi bulunmayan 4 ilen 3'ü çok az nüfusa sahip 1. grup iller içerisinde yer almakta 1'i ise diğer 3'ünden biraz daha fazla ancak yine düşük nüfuslu 2. grup iller arasında bulunmaktadır.

İlçe belediyelerinin nüfusları ile Internet sitesi sahipliği arasında ise çok anlamlı bir ilişki bulunduğu görülmüştür. İstatistiksel olarak, ilçelerin nüfuslarının

arttıkça belediyelerinin Internet sitesine sahip olma olasılıklarının önemli ölçüde arttığı şeklinde değerlendirilir. Diğer bir ifade ile ilçelerin nüfusu belediyelerin Internet sitesi sahipliğini etkileyen bir değişkendir. Bu durum sayısal olarak da doğrulanmaktadır, çok az nüfusa sahip ilçeler içerisinde belediyelerin Internet sitesi sahiplik oranı %50 iken, daha fazla nüfusa sahip ilçelerde bu oran %57, büyük ilçelerde ise %69, çok büyük ilçelerde ise %91 olmuştur.

Belde belediyelerinin nüfusları ile Internet sitesi sahiplikleri arasında da çok anlamlı bir ilişki bulunmuştur. İlçelerde olduğu gibi beldelerde de nüfus ve belediye Internet sitesi sahipliği birbiriyle doğru yönde ilişkili iki değişkendir. Nüfus arttıkça belediyenin Internet sitesine sahip olma olasılığı artmaktadır. Oran olarak ifade edilirse; az nüfusa sahip beldelerde belediyelerin resmi Internet sitesi sahiplik oranı %6,3 iken bu oran çok yüksek nüfusa sahip beldelerde %55'e kadar çıkmaktadır.

Belediyelerin resmi Internet sitesi sahipliğinde etkili olan faktörler sadece nüfus ve siyasi parti üyeliği değildir. Okur yazarlık oranı, eğitim ve gelişmişlik düzeyleri, bilgisayar okur yazarlığı gibi değişik faktörlerin de etkisi olduğu düşünülebilir. Ayrıca Internet kullanımının düşük olduğu bir bölgede belediyenin Internet sitesine sahip olması da fazla bir anlam ifade etmeyecektir. Vatandaşların Internet kullanımına özendirilmesi ve Internet üzerinden yapabileceği işlemler hakkında bilgi sahibi olması ile birlikte belediyelerin Internet sitesi sahipliği oranlarının artacağı söylenebilir.

KAYNAKÇA

- Bilgi Toplumu Dairesi. (2005), “*e-Devlet Proje ve Uygulamaları*”,
<http://www.bilgitoplumu.gov.tr/yayin/edevletprojeveuygulamaları.pdf> (3-10-2006)
- Devlet İstatistik Enstitüsü (2004), “*Türkiye İstatistik Yıllığı*”
http://www.tuik.gov.tr/yillik/yillik_2004.pdf (12-11-2006)
- İçişleri Bakanlığı. (2002), “*Türkiye Mülki İdare Bölümleri Belediyeler ve Köyler*”,
 İçişleri Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- İller İdaresi, (2002), *Türkiye Mülki İdare Bölümleri*,
<http://www.illeridaresi.gov.tr/images/Turkiye-Mib.pdf> (10-11-2006)
- MOON M. Jae. (2002), “*The Evolution of E-government Among Municipalities: Rhetoric or Reality?*”, Public Administration Review, Vol:62, No: 4; ss. 424-440
- MULDER, E.J. (2004), “*A strategy for E-government in Dutch Municipalities*”
 Information and Communication Technologies: From Theory to Applications, 2004. Proceedings, 2004 International Conference on Volume, 19-23 April 2004 ss: 5 - 6
- ODENDAAL, Nancy. (2003), “*Information and Communication Technology and Local Governance: Understanding the Difference Between Cities in*

Developed and Emerging Economies”, Computers, Environment and Urban Systems, Vol. 27, ss. 585–607

OKTAY, Erkan. (2003), “Kontenjans Tablolarından Elde Edilen İlişki Ölçüleri: Öğretim Üyeleri Değerleme Çalışması”, Aktif Yayınları, Erzurum.

YILDIZ, M. (1999), “Yerel Yönetimlerde Yeni Bir Katılım Kanalı: İnternet: ABD’nde Elektronik Kamu Bilgi Ağları”, Çağdaş Yerel Yönetimler, Cilt:8, Sayı: 4, ss. 144-156.

İNTERNET KAYNAKLARI

<http://www.illeridaresi.gov.tr/modules.php?name=istatistik4> (3-10-2006)

<http://www.todaie.gov.tr> (3-10-2006)

<http://www.yerelnet.org.tr> (29-9-2006)

<http://www.mahalli-idareler.gov.tr> (1-10-2006)

<http://www.tuik.gov.tr> (3-10-2006)

<http://www.akparti.org.tr> (12-11-2006)

http://www.chp.org.tr/index.php?module=content&page_id=152 (10-11-2006)

<http://www.dyp.org.tr/DYPBldybsk.asp> (21-10-2006)

<http://www.anap.org.tr/yerel.asp> (12-11-2006)

<http://www.shp.org.tr> (15-11-2006)

<http://www.mhp.org.tr/belediye başkanlıklari/index.php> (05-10-2006)

http://www.dtpgm.org.tr/index.php?option=com_content&task=category§ionid=7&id=33&Itemid=65 (10-11-2006)

<http://www.dsp.org.tr> (19-10-2006)

<http://www.sp.org.tr/sayfa.asp?id=24> (25-10-2006)

<http://www.btp.org.tr/>

<http://www.habergenc.com/>

<http://www.odp.org.tr/>